

Friskvinst del 3 – Friska grisar ökar lönsamheten

Bakgrund

Det tar tid att först lyssna till nya råd, att testa och acceptera dessa för att till sist omvandla råden till rutin i den dagliga verksamheten. Det saknas idag aktuell information om kostnader för sjukdomar eller nedsatt fruktsamhet och vilka konsekvenser specifik rådgivning kan förväntas få om den omsätts i produktionen. Projektet Friskvinst del 1 (Fruktansamhetslyftet och Smågrislyftet) pågick under 2013–2016 och råden har följts upp med gårdsbesök och rådgivning. I Friskvinst del 3 utvärderas nu de viktigaste råden som gavs till besättningarna i Friskvinst del 1.

Att undersöka vilka faktorer som påverkar användningen av antibiotika i svenska slaktgrisbesättningar har en hög relevans i arbetet för en konkurrenskraftig grisproduktion. I Friskvinst del 3 undersöktes samband mellan produktionsresultat och användning av antibiotika samt om det gick att identifiera managementfaktorer som särskiljer besättningar med hög och låg användning av antibiotika.

Ekonomisk utvärdering av rådgivningsinsatser

Rådgivningsinsatser som genomfördes i Friskvinst del 1 och 2 utvärderades genom att studera förändringen i nyckeltalen antal avvanda per kull, dagar från avvänjning till inseminering och dödlighet före avvänjning i perioden januari 2013 till oktober 2016. Detta gjordes i sex av 44 besättningar som ingick i Fruktansamhetslyftet där rådgivningsinsatserna ägt rum. Besättningarna valdes ut utifrån hur tillförlitliga registreringar(data) de hade. Rådgivningen hade koncentrerats dels på att förbättra rutiner för brunst och insemination och dels på att optimera ålder för första grisning för att öka suggornas hållbarhet (minska utslagning) och på så vis förbättra besättningsimmuniteten.

För nyckeltalet avvanda per kull hade samtliga sex besättningar förbättrat sina årsresultat från år 2013 till 2016. Variationen var stor med 0,2–2,3 fler avvanda smågrisar per kull, se Tabell 1. Med ett antagande om 2,2 kullar per årssugga, en dödlighet på 2 % från avvänjning till leverans, ett marginalvärde för en leveransklar gris och 350 suggor i produktion gav ökningen i antal avvanda en ökad intäkt på mellan 77 010–874 650 kr per år. Tre av besättningarna hade minskat genomsnittliga antalet dagar från avvänjning till betäckning och fyra av besättningarna hade fått minskad dödlighet. I genomsnitt hade dödligheten före avvänjning minskat med 1 %, se tabell 1.

Tabell 1: Antal avvanda per kull, dagar från avvänjning till betäckning samt dödlighet före avvänjning för de sex besättningarna

Gård	Avvanda per kull (antal)			Avv. till betäckning (dagar)			Dödlighet före avvänjning (%)		
	2013 (jan-dec)	2016 (jan-okt)	Ändring	2013 (jan-dec)	2016 (jan-dec)	Ändring	2013 (jan-dec)	2016 (jan-okt)	Ändring
1	10,2	11,6	1,4	5,7	6,0	0,3	22,0	18,2	-3,9
2	10,3	10,6	0,3	6,2	6,0	-0,1	19,3	18,8	-0,5
3	10,0	12,3	2,3	6,5	5,5	-1,0	19,2	16,6	-2,6
4	12,0	12,4	0,4	4,6	4,7	0,06	11,9	16,0	4,1
5	11,0	11,2	0,2	5,0	5,0	0,0	19,9	21,3	1,3
6	10,5	11,0	0,5	5,6	4,9	-0,7	20,9	15,8	-5,1
Medel	10,7	11,5	0,9	5,6	5,4	-0,3	18,9	17,9	-1

Vår slutsats är att rådgivningsinsatserna i Fruksamhetslyftet (Friskvinst 1) har haft stor betydelse för detta resultat. Även de praktiska råden i Smågrislyftet (Friskvinst 1) att fokusera på att systematisera arbetet med skötsel och management under ditiden har bidragit till ökat antal avvanda smågrisar per kull. Under den här tiden har en ny genetik (TN70) introducerats i Sverige. TN70 är mer proliferativ än den svenska hybridsuggan, vilket även påverkar resultatet i studien. Utmaningen är nu i många besättningar att bibehålla och öka antal avvanda smågrisar när antalet levande födda ökar. Relevanta nyckeltal att studera i detta sammanhang är även smågrisdödligheten.

Antibiotikaanvändning i slaktsvinsbesättningar

Produktionsdata och användningen av antibiotika undersöktes i 20 slaktsvinsbesättningar och totalt 400 omgångar. Produktionsresultat inhämtades från Winpig och användning av antibiotika erhöles från journalsystem. För 69 omgångar i fyra besättningar som själva registrerar sin medicinförbrukning i Winpig kunde medicinförbrukningen kopplas specifikt till de olika slaktsvinsomgångarna. Nyckeltalet andel behandlade per producerad användes som mått för användningen av antibiotikapreparat. Enkäter med frågor rörande management och användning av antibiotika besvarades av besättningarna. Dessa frågor kompletterades med information från Smittsäkrad besättning Gris.

Andelen antibiotikabehandlade grisar på besättningsnivå varierade mellan 0,4% - 16,9% med ett medianvärde på 4,4%. Det fanns också en stor variation för andelen döda och andelen med slaktanmärkningar medan variationen för övriga produktionsnyckeltal var betydligt lägre, se tabell 2. Det fanns även en stor variation mellan omgångar inom besättning vad gäller andelen behandlade grisar och som mest varierade andelen behandlade mellan olika omgångar från 2,6 % till 26,3 % i en och samma besättning.

Tabell 2: Medeltal för besättningarna för produktionsnyckeltal, dödlighet och slaktanmärkningar under 2016

Variabel	N	Median	Min	Max
Medelslaktvikt (kg)	20	89,6	82,6	94,1
Köttprocent (%)	20	58,4	57,2	60,4
Daglig tillväxt korrigerad ¹⁾ (gram)	20	917,5	708,0	1012,0
Foder/kg tillväxt korrigerad ²⁾ (MJ NE)	19	25,9	23,3	29,9
Andel med slaktanmärkningar (%)	20	22,5	5,1	51,8
Andel döda (%)	20	1,9	0,7	3,4
Andel behandlade	19	4,4	0,4	16,9

1) Korrigerad till en insättningsvikt på 30 kg

2) Korrigerad till en insättningsvikt på 30 kg och en levandevikt vid slakt på 115 kg

Ett medianvärde för läkemedel per producerad gris på 0,75 ml erhöles, med en variation på 0,09–2,9 ml under år 2016. Det antibiotika som användes mest i besättningarna var bensylpenicillinprokain 300 mg per ml. Det fanns ett starkt samband på besättningsnivå för måtten andel behandlade grisar av producerade och ml antibiotika per producerad gris ($r=0,92$) vilket indikerar att båda mått är användbara för att beskriva förbrukningen av antibiotika i besättningar. Ledinflammationer och hältor var den diagnos som stod för de flesta behandlingar med antibiotikapreparat i besättningarna, och utgjorde 37,8 % till 99,1 % av behandlingarna, med ett medianvärde på 72,3 %. Övriga diagnoser som stod för en stor del av de utförda behandlingarna på besättningsnivå var svansbitningar och svansskador med ett medianvärde på 8 %, diarré (0,6 %) och lunginflammationer (0,3 %).

I denna studie kunde vi inte finna några samband mellan andelen behandlade grisar och något av produktionsnyckeltalen. De utskickade enkäterna besvarades för 18 av de 20 besättningarna. Med den information som var tillgänglig och samlades in kunde vi dock inte hitta några enskilda faktorer i management som förklarade variationen i andelen behandlade grisar. För att kunna koppla användningen av antibiotika till produktionsnivå hade det bästa varit att kunna studera enskilda grisars resultat med en uppdelning i olika diagnoser. Det är möjligt att ha hög produktivitet med friska grisar och få behandlingar. Även i besättningar med högre förbrukning av antibiotika kunde ingen effekt på produktionsresultaten påvisas vilket indikerar att det är en klok och försiktig användning av antibiotika. Resultaten i denna studie kan dock inte generaliseras till svenska slaktgrisbesättningar överlag då urvalet inte kunde göras helt slumpmässigt. Denna studie har synliggjort behovet och nyttan av att besättningarna själva registrerar behandlingar på omgångsnivå. Ett stort antal slaktgrisbesättningar saknar produktionsuppföljning helt vilket gör att resultaten inte kan samlas in för sammanställningar och analyser som kan visa på viktiga trender för produktionsnyckeltal och medicinförbrukning nationellt.